

TYDENNÍ HLASATEL

— ČASOPIS —

věnovaný zájmům Česko-Amerického pracujícího lidu.

vydává Česká Typografická Unie.

PŘEDPLATNÉ:

Na celý rok.....\$2.00
Na půl roku..... 1.00
Jednotlivá čísla..... 5 centů.

Veškeré dopisy a zásluky buďtež adresovány:

Týdenní Hlasatel,

611. Centre Ave. Chicago, Ill.

Světová výstava.

— Na zlatém podstavci stojí v oddělení státu Montany v hornickém paláci z ryzího stříbra ulitá socha bohyně spravedlnosti. Jest to ženská postava, stojící na polokouli a držící v pravici meč, jenž má pravdě vítězství zajistiti, kdežto v levici drží vážku, na níž váží nestranně právo a bezpráví. Socha tato byla dne 30. května slavnostně odhalena. Na pozvání výkonného komisaře Blaklorda dostavilo se asi 1000 osob.

Major Martin Maginnis vystoupil v určité hodině na řečniště a měl následující jádruš proslav:

Před 400 roky odvážil se Kolumbus na chatrných lodích odhodlaně k cestě přes oceán do neznámých krajín. Tím počala osadní perioda avšak jí brzy sledovala doba svobody a spravedlnosti. Veliká města byla založena a ustavičně na západ šířila se vzdělanost. Zlatokopové byli na dalekém západě prvními zákopníky kultury a také jim děkuje Montana za svůj první pokrok a slávu. Montana jest státem kovů. Montana jest však též zaslíbenou zemí, kde malebně střídají se překrásná údolí s velkolepými horami a úrodná země odměňuje pšl rolníkovu. Zlato a stříbro za všech časů byly hlavními prostředky peněžní výměny a těchto ušlechtilých kovů poskytuje Montana s důstátek. Našemu bohatství obdivují se tisíce, kteří sem ze všech končin putují. A tato socha nejen představuje bohatství tohoto státu na kovy, nýbrž i znázorňuje základní věty spravedlnosti a zručnosti našich umělců.

Po řeči té následovala hudba a řeč paní Richardsové, která velebila světovou výstavu, na níž celý svět zraky své upírá a vynášela bohatství Montany. Po její řeči spadl závoj, zahalující sochu a přítomní propukli v nadšené volání slávy. Cena sochy obnáší \$29,765. Cena stříbra páčí se na \$6765 a cena zlata \$23 000.

— Dne 30. května otevřeno bylo za velkého návalu obecnosti německé oddělení v ženském paláci. Výstava ta jest velmi bohatá a byla při této příležitosti nádherně ozdobena.

— Jednoduchým ale důstojným způsobem zahájeno bylo dne 29. května francouzské oddělení v průmyslovém paláci; za zvuků věčně líbezných marsellaisy rozhrnuly se opony a obecnosti se objevila výstava, která řadí se právem na Columbia ave. k nejlepším toho druhu. Hlavně pak uměleckým uspořádáním a předměty z oboru uměleckého průmyslu předčí Francouzi všechny ostatní národy.

— Předseda výboru premiérového, národní komisař Thacher seznal, že

nesmí nedbatí hlasů zahraničních komisařů, kteří opřeli se jím zavedenému systému rozdělení cen. Anglický komisař sir Henry Wood dne 30. května dostal telegrafickou odpověď své vlády, že Anglie sčastní se "mezinárodního rozdělení cen", které má konkurovati s Thacherovým systémem a tím nabývají zahraniční komisaři mysl. Čím více však cizozemci jeví energie, tím zdá se, že Thacher jest spíše nakloněn povolit. Rozeslal komisařům oběžník, hledí je přesvědčiti, že jeho system jen málo líší se od systému jejich. Jeho výklad ovšem nenalezá u komisařů sluchu, avšak dokazuje, že Thacher jest ochoten s nimi se dorozuměti. Lze doufati, že půjde ještě o krok dále a svolí ku požadavku komisařů.

— Turné měli dne 31. května o 4. hod. odpolední veřejné cvičení v Jackson parku. Představení slavnostní odbývalo se v aréně západně od hospodářské budovy. V sobotu dne 3. června bude veřejná tělocvičná produkce turnéřských spolků ze severozápadní strany a spolků z venova.

— Den zdobení hrobů byl pro výstavní pokladnu dnem požehnaným. Zvláště mládež byla silně zastoupena. Též mnoho dělníků dostavilo se na výstavu, poněvadž bylo počastí skutečně skvělé. Více než 2000 doutníkůřů strávilo odpoledne toho dne v německé vesnici a uspořádali si zde pěknou slavnost. Byla vztyčena uniová vlajka a účastníci usedli kolem stolů chutnými pokrmy a nápoji naplněných. Předseda mezinárodní unie G. W. Perkins byl předsedou. Více členů unie promluvílo případně řeči.

— Řady výstavních úředníků budou ve dnech nejbližších značně ztenčeny. Více než 1000 osob, bojí se, že přijdou o chleba. Dne 15. června stihne podobný osud druhý tisíc výstavních zřízců. Výstavní pokladna jest tak vyčerpána, že budou ponecháni na svých místech jen ti nejnutejnější úředníci (možno též, že nebude zde jednáno dle zásluhy a prokázaných služeb, nýbrž dle toho, kdo má jakého přímluvčího u ředitelstva.)

— Firma James G. McBean (Garden City Paving & Post Co. zakoupila pro své dělníky 400 vstupenek na výstavu, které rozdá zadarmo.

— Několik koncesionářů na výstavě ští hledí v poslední době obecnosti tak nestydatým způsobem oříti, že výkonový výbor ředitelstva se své poslední schůzi se usnesl, aby řemeslo to bylo jim překaženo. Byly prohlášeny některými koncesionáři samovolně "zlepšené a rozmnožené" cenníky a bylo ustanoveno, aby koncesionáři byli přinuceni přidržeti se starých cen.

— Když dne 31. května ráno odbýváno bylo v Hagenbeckově zvířinci představení se skrocenými šelkami udál se rozčilující případ. Právě se produkoval jezdcí lev, který z vysokého podstavce má skočiti na hřbet koně; náhodou podstavec se převrhl, lev přišel z konceptu a učinil výpad na krotitelku slečnu Johnstonovou. Této podařilo se však brzy nebezpečné zvíře přinutiti k poslušnosti a zahnat je do klece. — Představení v Hagenbeckově cirkusu byla rozmnožena novými zajímavými čísly, které provádí pan Darling s pěti lvy a jedním psem. Pan Darling poručí lvům, aby vždy dva a dva drželi v tlamě provaz, přes který pes skáče, aby stavěli se mrtvými; nese jednoho lva, jenž mrtvým se staví, na zádech; přinutí lvy, aby lehli si dohromady a sám položí se na ně a konečně zapřáhne si tři lvy do triumfálního římského vozu,

přejede plným tryskem arenu a potom ujíždí dveřmi ven.

— Dne 1. června bylo tomu právě měsíc, co byla výstava zahájena ředitelové jsou s návštěvou za tento první měsíc úplně spokojeni, obzvláště povázili se, že na výstavě jest ještě mnoho nedohotoveného a tím mnoho lidí od návštěvy se odráží. Ředitelové počítali pro první měsíc průměrně na den 12 000 osob, kdežto čle právě uveřejněné zprávy činila v měsíci květnu průměrná denní návštěva 55 619 osob. Nejmenší návštěva byla dne 5. května, kdy zaplatilo si vstupné pouze 10 791 osob, největší byla v den dříve uvedený dne 30. května, kdy navštívilo výstavu 137 460 osob platících a celkem toho dne výstavními branami prošlo 161 861 osob. Dohromady za měsíc květen zaplatilo si vstupné na výstavišti 1 077 233 osob, připočtou-li se k tomu i volné vstupenky navštívilo výstavu za tu dobu 1 557 328 osob.

Též koncesionáři jsou celkem s prvním měsícem spokojeni, poněvadž očekávají právě žně teprve později.

Dojmy z Midway Plaisance.

Nelze si mysliti větších protiv, než spatříme na obchůzce své po Midway Plaisanci — vedle kožešinami oděných Laponců jen nejnutejnějším šatem zahalené Amazonky z Dahomeje, vedle hranatých německých gardových hudebníků drobné tanečnice z ostrova Javy, vedle tureckého nosiče řečné děvče z veselého města na modrém Dunaji. A to všechno a ještě mnoho jiného jest docela všedním zjevem na Midway Plaisanci, která se svou míchanicí národů a růzností jazyků připomíná starý Babylon. Jen v jednom ohledu se trochu líší a sice ne ve svůj prospěch. Staří Babylonané totiž také ráji měli nějaký malý výdělek, avšak neobrall přece člověka až do posledního groše, jako by to udělali rádi koncesionáři na Midway Plaisanci. Všude spatřujeme váblivé nápisy: Vstupné 25 ctů aneb 50 ctů a zaplatíme-li tento poplatek a vstoupíme dovnitř, tu uvidíme ještě plno podobných nápisů, které ukazují cestu k rozličným více méně váblivým pamětihodnostem. Spatřiti všechny tajnosti a krásy turecké vesnice stojí skoro celé jmění. Ovšem nepotřebuje nikdo, aby navštívil rozličné zábavné místnosti na Midway Plaisanci, avšak kdo jednou sem přijde, chce spatřiti a užiti všeho. Podáme pokud možno seznam všech znamenitostí, aby každý věděl, kde co má hledati a mnoholi to stojí.

Při vchodu po levé straně stojí hradu podobná budova, okolo níž sestaveny jsou menší četné chatrčím podobné domky, jest to irská vesnice. Druhá jest o něco dále a zmíníme se o ní, že přijde na ni řada. Zde jest vidno, že bodří synové zeleného ostrova nemají nikdy dost, též na Midway Plaisance musilo jim býti dvojnásobně naměřeno. Jedna vesnice představuje Blarney Castle, druhá má representovati pravou irskou ves. V obou vesnicích vidíme obyvatele Irska v jich národním kroji a při jich obyčejném zaměstnání, avšak to zdá se nám neúplným, že nevidíme je, jak "honí" politiku a s klackem chrání zákon v amerických městech. Chcete-li si dopřát rozkoše podívati se dovnitř, zaplatíte 25 ctů, kdo chce na oltář Irčanů věnovati více, má k tomu velmi vhodnou příležitost ve vnitř. Před první irskou vesnicí jsou dva pavilony, v nichž prodává se zamílovaný požitek našich dam "Ice Cream" a sodová voda. Naproti stojí dům z prken zeleně natřený, který označen jest nápisem: "Diamond Watch Company." S

touto budovou sousedí budova, která znázorňuje nám pohodlně zařízený byt dělníka ve Filadelfii (ovšem že ne každého); vstup jest volný. Potom přijdeme k bíle natřené jednopatrové budově, která zaujímá prostranství dosti velké. Jest to palác, v němž za 25 ctů můžeme viděti krásy všech národů. Před dveřmi stojí škotský dudák, kterého možno viděti či vlastně slyšeti zadarmo. Po levé straně stojí budova "Adams Express Co." a četné ruční káry, na kterých odváží se smetl, proč zde ve vší své kráse stojí, jest těžko vyzpytovat.

Doposud byli jsme jen na předměstí, nyní teprve po dřevěném viaduktu dostaneme se do pravého města cizinců. První budovou po pravici jest elektrické divadlo firmy Siemens & H. Lake, které doposud není otevřeno, až bude dohotoveno, za 25 ctů otevře se nám jeho brány. Po levé straně jest první budovou starodávny srub s celým zařízením a hned vedle prkenný dům s nápisem: Old Tyme Farmers Dinner, Boston Clam Bake Beans Bread; do obou jest vstup volný, kdo však chce v druhé budově něco pojísti, musí ovšem za to zaplatiti. Potom přijdeme ke dvěma sklárnám, do každé jest vstupné 5 ctů; koupiti si tam může každý, co chce a nač má peníze. Vedle jedné ze skláren stojí druhá irská vesnice a za ní jest japonský bazar. Japonci nepožadují žádného vstupného, poněvadž chtějí si přilákati kupce a mají také stále četnou návštěvu a dělají dobré obchody. Hned naproti jest Hagenbeckův zvířinec a cirkus, kde každodenně dvakrát konají se zajímavá představení, při nichž účinkuje česká kapela, známá svými produkcemi mezi námi. Vstup k Hagenbeckovi obnáší 25 ctů a za sedadla se platí 25 ctů až o dolar více. Vedle Hagenbecka zřídili své chýše obyvatelé ze Samoy a jiných jižních ostrovů. Až budou se všim hotoví, budou vybrati vstupné 25 ctů. Jich sousedem jest rozsáhlý "Home Restaurant Lunch Room" a nedaleko od toho jest tak zvané natatorium, budova, v níž nalezá se Fleischmannova vídeňská kavárna a cukrárna, plovárna a pivnice. U Fleischmana platí člověk jen za to, čeho užije a posluha jest dosti dobrá. V natatoriu může návštěvovatel za vstupné pozorovati plavecké výkony za hudebního průvodu a v pivnici napít se dobrého piva, při čemž hraje cikánská kapela. Naproti jest z bambusu vystavená javanská vesnice s bambusovou ohradou. Ve dvou divadlech ve vesnici produkují se tanečnice sultána ze Solo a jiné vynikající "umělci" jako kejklíři a krotitelé hadů. Vstup do vesnice obnáší 25 ctů, do divadel platí se zvlášť. Též dostane se zde za peníze pravá javanská káva a jiné pokrmy a nápoje z oně vzdálené a tropické krajiny. S vesnicí javanskou hranolí vesnice německá, která se svým hradem, svými prostrannými zahradami tvoří pěkný kontrast s javanskou sousedkou. Do vesnice německé neplatí se žádné vstupné, avšak do koncertní a finanční zahrady, jakož i do zajímavé ethnografické výstavy nutno zaplatiti 25 ctů. Naproti Němcům rozbili stan svůj Turci. Do velkého bazaru vpusť nás zadarmo, poněvadž tam kupci z Jerusalema, Mekky, Cařihradu a jiných měst své zboží ke koupi nabízejí a též do restaurace, kde můžeme se podle tureckého způsobu najísti, za což ovšem musíme zaplatiti. Do tureckého divadla jest vstupné 50 ctů a do ležení beduínského 25 ctů. Potom můžeme se podívati za 25 ctů do stanu perského šacha, který prý stál jeden million dolarů. Též se